

10. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2016 № 1556-VII із змінами та доповненнями // Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1483438100682353>.

11. Про Державну національну програму «Освіта» (Україна XXI століття): постанова Кабінету Міністрів від 03.11.1993 № 896// Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>.

12. Про освіту: Закон України від 23. 05. 1991 р. № 1060-XII із змінами та доповненнями // Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.

Юдіна Н.О.

студентка,

Інститут післядипломної освіти

Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Надзвичайно важливу роль валютний ринок відіграє в економіці перехідного періоду. При цьому ринкове перетворення економіки повинне передбачати розвиток внутрішнього валютного ринку на основі поступової лібералізації валютних відносин при одночасній активізації ринкових важелів державного регулювання цього ринку.

Основними перепонами розвитку міжбанківського валютного ринку, на нашу думку, є: по-перше, наявність тенденцій до поступової девальвації гривні стосовно іноземних валют, що негативно впливає на розвиток країни в цілому і темпи інфляції в країні в майбутньому; по-друге, підвищений попит у населення на іноземну валюту, який пов'язаний з недовірою до національної грошової одиниці, спричиняє підвищення рівня доларизації в країні; по-третє, зарегульованість

функціонування валютного ринку. При цьому варто враховувати вимоги МВФ щодо здійснення лібералізації валютної політики, що проводиться НБУ, та впровадження плаваючих валютних курсів.

До числа заходів, які варто спрямувати на подальший розвиток та вдосконалення валютного ринку України, є:

- зменшення ролі центрального банку як маркет-мейкера, включаючи встановлення ним курсів купівлі та продажу, тому що виконання подібної функції зменшує сферу діяльності інших учасників ринку. Замість цього центральний банк може стимулювати розвиток ринку, скоротивши до мінімуму власні операції з банками та приймаючи ринкові ціни, що сформувалися;

- збільшення обсягу ринкової інформації про джерела іноземної валюти та її використання, а також про тенденції зміни платіжного балансу країни для того, щоб учасники ринку могли сформувати власну обґрунтовану думку про валютний курс і майбутню грошово-кредитну політику й ефективно оцінювати валютні курси;

- розробка НБУ спеціальної політики, що визначає мету, терміни й обсяги валютних інтервенцій для ефективного регулювання попиту та пропозиції на валютному ринку;

- поступове скасування правил, що обмежують ринкову діяльність, таких як податки і додаткові збори з валютних операцій, а також обмеження на міжбанківські угоди;

- максимально можлива лібералізація системи валютного регулювання та валютного контролю;

- уніфікація та спрощення валютного законодавства, недопущення частих або спеціальних змін. Чітко встановлені, прості та зрозумілі закони і норми валютного регулювання дозволять підвищити прозорість ринку і зменшити операційні витрати;

– сприяння розвитку ринку інструментів хеджування ризику (валютних деривативів) шляхом поступового скасування заборони та контролю над проведенням строкових валютних операцій [4, с. 104-105].

Розвиток національного валютного ринку та діяльності на ньому комерційних банків можна охарактеризувати як шлях до поетапної лібералізації з активним поєднанням адміністративних та економічних важелів державного регулювання. При чому, переважна більшість обмежень, які мали місце на тому чи іншому етапі розвитку, були достатньо об'єктивно обумовленими та сприяли обмеженню наявних дестабілізуючих факторів.

Тому для вдосконалення сучасного законодавства України в області валютного регулювання необхідні наступні дії (рис. 1).

Рис. 1. Шляхи вдосконалення законодавства по валютному регулюванню

Постанова НБУ № 140 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» від 03.03.2016 р. є результатом послаблення контролю над валютними операціями на банківському ринку України [9]. Основною причиною її прийняття був масштабний відтік грошових коштів у тіньову сферу, через неможливість купівлі валюти в банківських установах. Постанова має суттєві позитивні наслідки такі, як збільшення валютних операцій банку, збільшення кредитного портфелю, збільшення капіталу банку, зростання довіри до банків тощо. При більш стабільній економічній ситуації в країні цю Постанову варто було б прийняти на більш тривалий термін. Це могло стати ще одним кроком для виходу з кризи. Але при нинішній ситуації в країні кількість негативних моментів при продовженні дії Постанови переважає над позитивними. Відповідно коротко тривалість цієї постанови виправдана. При налагодженні ситуації в країні Постанова НБУ № 140 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» може бути поновлена у дії або доопрацьована і поновлена в дії після граничного терміну.

Загалом українське законодавство в сфері валютного регулювання та контролю недосконале, що негативно впливає на валютну позицію та фінансову стійкість банку. Наша економіка побудована в більшій частині на експорті, тому ризики при обміні національної валюти на долари, євро чи інші іноземні валюти є дуже суттєвими для наших закордонних партнерів. Але на відміну від більшості країн де подібні ризики частково нівелюються через законодавчі акти, які підтримують деривативи, вітчизняні норми валютного регулювання дуже застарілі і не відповідають ринковим стандартам. Тому для вирішення основних окреслених проблем валютного регулювання та подальшої стабілізації

економіки необхідне повне оновлення законодавчої бази України до європейського рівня.

За результатами аналізу стану валютного ринку України видно, що існує необхідність впровадження комплексу законодавчих, нормативно-правових та інших заходів з метою стабілізації національної грошової одиниці, розвитку валютного ринку, забезпечення інтеграції у світову економіку. Сьогодні економіка України є характерним прикладом прогресуючої неофіційної доларизації. Як підсумок нашого дослідження, можна сказати, що перспективи України на міжнародному валютному ринку з фінансового погляду є негативними. Зменшення валютних резервів, збільшення кредитної заборгованості, девальвація гривні, великий рівень інфляції – усі ці показники можуть призвести до дефолту національної валюти, а отже і всієї економіки України.

Для покращення валютної політики країни рекомендуємо провести такі заходи: вивчення досвіду лібералізації валютної політики та запровадження інфляційного таргетування у країнах із подібним профілем відкритості економіки; ухвалення нового законодавства, що визначає більш гнучкий і сучасний режим застосування валютної політики; лібералізація валютного ринку як засіб посилення ролі валютної політики як інструменту автоматичного регулювання інфляційних та інших процесів; зниження режиму обмежень на рух капіталу та валютні операції принаймні до рівня найбільш зарегульованих країн Європейського Союзу; підпорядкування валютної політики єдиному механізму монетарної політики, побудованому на принципі інфляційного таргетування.

У сучасних умовах грошово-кредитне регулювання шляхом застосування його основних інструментів має недоліки, оскільки не всі інструменти застосовуються саме за призначенням і в потрібній

ситуації, під час застосування інструментів грошово-кредитного регулювання не враховується система факторів того, як це вплине на економіку України в цілому, що спричиняє системну кризу в економіці нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Базилевич В.Д. Державні фінанси: навч.посіб. / В.Д. Базилевич, Л.О. Балас-трик; за заг. Ред. В.Д. Базилевича. – 2-ге вид., доп.і перероб. – К.: Атіка, 2004. – 368 с.
2. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К.: ЦНД НБУ, Знання, 2011. – 504 с.
3. Береславська О. Інтервенції на валютних ринках як інструмент курсової та грошово-кредитної політики // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 10. – С. 36-37.
4. Бодрова Н. Е. Валютний ринок України: стан, проблеми й перспективи / Н. Е. Бодрова // Вісник СумДУ. – 2012. – № 1. – С. 102-113.
5. Городницька В.С. Державне регулювання валютних операцій в Україні [Текст] / В.С. Городницька // Управління розвитком. – 2016. – № 8. – С. 36-38.
6. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 12.07.2000 р. зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
7. Основні показники валютного ринку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://aub.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=9704&menu=104&Itemid=251.
8. Перебийніс М. Г. Валютний контроль в системі економічних відносин: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук: 08.00.01 «Економічна теорія і історія економічної думки» І М.Г. Перебийніс. – Донецьк, 2015. – 20 с.
9. Постанова Правління НБУ № 140 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» від 03.03.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=28222435>.
10. Сулейманова С. Р. Валютне регулювання в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку/ С.Р. Сулейманова// Право і суспільство. – 2015. – № 5. – Ч. 2. – С. 102-108.

11. Шевченко С.Ю. Трансформації світового валютного ринку [Текст]: [монографія] /С.Ю.Шевченко//Східна Європа: Економіка, бізнес та управління. – 2016. – № 5 (05). – С. 45-50.
12. Шелудько В. М. Фінансовий ринок: навч. посіб. / В. М. Шелудько. – [3-тє вид., випр. і доп.] – К.: Знання-Прес, 2008. – 535 с.
13. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
14. Ліга. Фінанси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finance.liga.net/>
15. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>.
16. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
17. Bloomberg Business [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bloomberg.com/europe>.
18. International Monetary Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/index.htm>.